

Beleidsnota

Omgevingsfonds gemeente Reimerswaal

Zaak	: Z23.028430	Afdeling(en)	: BMH
Document	: D24.277849	Auteur(s)	: N. Wisse
Datum	: 18 december 2024	Versie	: 1.1

Hoofdstuk 1 Inleiding

Deze beleidsnota gaat over de opzet, bestedingsdoelen en bestedingswijze van het omgevingsfonds van de gemeente Reimerswaal.

Aanleiding

Op 28 juni 2022 stelde de gemeenteraad van de gemeente Reimerswaal de structuurvisie 'De Groene Kamers van Rilland: Gedreven door Transitie' (hierna: de structuurvisie) vast. Eén van de speerpunten uit die structuurvisie is het omgevingsfonds. In de structuurvisie staat beschreven dat de opzet van het omgevingsfonds, de bestedingsdoelen en de uitgavestructuur in een beleidsnota worden uitgewerkt. De structuurvisie is dan ook de aanleiding voor de totstandkoming van deze beleidsnota. Het is echter ook wenselijk om andere en toekomstige initiatieven op het gebied van duurzame energie van buiten het plangebied van de structuurvisie op te nemen in het omgevingsfonds. Daar wordt in deze beleidsnota ook aandacht aan besteed.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze beleidsnota wordt de opzet van het omgevingsfonds uiteengezet. Daarin wordt onder meer beschreven hoe het fonds beheerd wordt. Het derde hoofdstuk bevat de uitwerking van de bestedingsdoelen en bestedingsgebieden die in de structuurvisie al kort uiteengezet zijn. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 de bestedingswijze van het omgevingsfonds beschreven. Hierin komt aan bod hoe de gelden worden verdeeld en op welke wijze gelden worden uitgekeerd. In de bijlage bij deze beleidsnota is het beoordelingskader met de bijbehorende toelichting opgenomen.

Hoofdstuk 2 Opzet omgevingsfonds

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het omgevingsfonds uiteengezet. Zo wordt beschreven voor welke vorm gekozen is en hoe het fonds beheerd wordt.

Fonds in gemeentelijk beheer

Er is gekozen om het fonds in gemeentelijk beheer te houden. Een andere mogelijkheid is om het fonds onder te brengen in een stichting, maar aan het opzetten en draaiend houden van een stichting zijn kosten verbonden. Om de kosten zo laag mogelijk te houden en de fondsen zoveel mogelijk te kunnen besteden aan de gewenste doelen, is daarom gekozen voor een fonds in gemeentelijk beheer. Ook is hierbij meegewogen dat het omgevingsfonds verdeeld zal worden over postcodegebieden van energieprojecten en de gehele gemeente Reimerswaal. Als een omgevingsfonds voor een kleiner gebied bestemd is, ligt beheer door de omgeving meer voor de hand. Op die manier geeft het gemeentebestuur ook de laatste doorslag over de besteding van het omgevingsfonds.

Omgevingspanels

Een van de speerpunten uit de structuurvisie met betrekking tot het omgevingsfonds is de inspraak van de omgeving. Er is nagedacht over een praktische invulling van die inspraak. Het is namelijk niet werkbaar om voor ieder initiatief afzonderlijk een inspraakronde te organiseren. Er wordt daarom ingezet op het oprichten van één of meerdere omgevingspanels. Die panels kunnen de initiatieven uit hun eigen omgeving beoordelen en daarover eveneens een advies uitbrengen. Idealiter heeft ieder postcodegebied een eigen omgevingspanel. Of dat haalbaar is, zal afhankelijk zijn van de animo onder inwoners van de gemeente Reimerswaal. Bij beperkte animo kan er ook één omgevingspanel worden opgericht voor het gehele grondgebied van de gemeente Reimerswaal.

Ambtelijke ondersteuning

Zowel voor de adviescommissie als de omgevingspanels geldt dat er facilitering en ondersteuning vanuit de gemeente nodig is. Er zal daarom een ambtenaar worden aangewezen als contactpersoon voor de omgevingspanels en deze omgevingspanels waar nodig van informatie en ondersteuning voorzien.

Externe adviseur

Indien er aanvragen binnenkomen waarvan de haalbaarheid door zowel het omgevingspanel als de ambtelijke ondersteuning niet kan worden vastgesteld, is het mogelijk een onafhankelijke externe adviseur in te schakelen. De adviseur beoordeelt het initiatief aan de hand van deze beleidsnota en het bijbehorende beoordelingskader en brengt daarover een advies uit.

Besluitvorming

Aan de hand van de adviezen van het betreffende omgevingspanel en eventueel het advies van de externe adviseur beslist het gemeentebestuur of er fondsen uit het omgevingsfonds voor een initiatief beschikbaar worden gesteld. Daarnaast wordt ook nogmaals getoetst aan de kaders uit deze beleidsnota. De fondsen worden uiteindelijk toegekend in de vorm van een subsidie. Dat betekent dat er ook voorwaarden aan de inzet van de fondsen verbonden kunnen worden.

Hoofdstuk 3 Bestedingsdoelen en -gebieden

In dit hoofdstuk worden de bestedingsdoelen en de bestedingsgebieden van het omgevingsfonds uiteengezet en verder uitgewerkt.

3.1 Bestedingsdoelen

In deze paragraaf worden de bestedingsdoelen van het omgevingsfonds uiteengezet. Er wordt ingezoomd op de bestedingsdoelen uit de structuurvisie de Groene Kamers van Rilland, de bestedingsdoelen van projecten in andere gebieden en het beoordelingskader.

Structuurvisie de Groene Kamers van Rilland

Het omgevingsfonds kent volgens de structuurvisie de volgende twee bestedingsdoelen.

1. Het bewerkstelligen van een kwaliteitsverbetering in het structuurvisiegebied.
2. Een bijdrage leveren aan de doelen voor de verduurzaming van de hele gemeente.

Concreet worden in de structuurvisie als doelstellingen voor de verduurzaming van de hele gemeente genoemd:

- het verduurzamen van woningen (op zowel energetisch als klimaat adaptief, eerst isoleren en dan installatie verduurzamen),
- het verduurzamen van de mobiliteit (elektrificatie en uitrol oplaadinfrastructuur) en
- het toekomstbestendig maken van onze agrarische sector en bedrijventerreinen.

In de structuurvisie is het belang vastgelegd van de keuze voor bestedingsdoelen die aansluiten bij de wensen vanuit de omgeving én een verduurzaming teweegbrengen. De bestedingsdoelen moeten maatschappelijke betekenis hebben en mogen niet uitsluitend gebaseerd zijn op persoonlijk gewin van inwoners of bedrijven. Concrete projecten ter verbetering en verduurzaming van de (leef)omgeving rondom de duurzame energieprojecten en in de woonkernen én projecten die bijdragen aan het behalen van de energie- en klimaatdoelen komen in aanmerking voor een bijdrage uit het omgevingsfonds. Uitgangspunt is dat ze een breed maatschappelijk nut dienen.

Andere en toekomstige plangebieden

Er is een project gestart voor de opwekking van duurzame energie op land buiten het structuurvisiegebied. Het is gewenst om ook bijdragen uit die initiatieven op te nemen in dit omgevingsfonds. Zodoende hoeft er niet weer een apart fonds voor nieuwe locaties te worden opgezet. De bestedingsdoelen voor initiatieven worden dan ook gelijkgesteld aan die uit de structuurvisie en zien er dus als volgt uit.

Het project voldoet zichtbaar aan één of meerdere van de bestedingsdoelen van het fonds.

1. Het bewerkstelligen van een kwaliteitsverbetering in het postcodegebied van het energieproject.
2. Een bijdrage leveren aan de doelen voor de verduurzaming van de hele gemeente.

Beoordelingskader

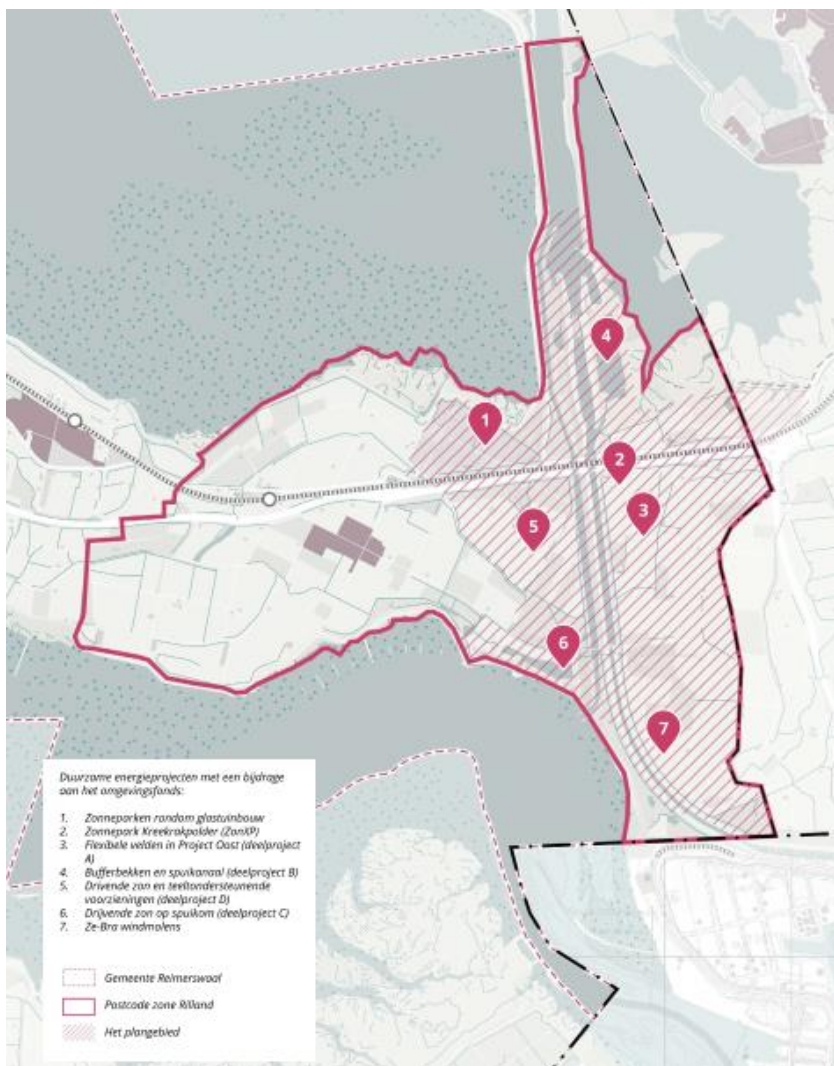
De bestedingsdoelen die genoemd zijn in de structuurvisie zijn erg breed en daaronder kunnen vele initiatieven vallen. Het is daarom belangrijk om de bestedingsdoelen nader te concretiseren aan de hand van een beoordelingskader. Het is echter ook niet wenselijk om de mogelijke bestedingsdoelen te veel te beperken. Zodoende kunnen ook innovatieve ideeën voor een vergoeding in aanmerking komen. Het beoordelingskader is uitgewerkt en in de bijlage bij deze beleidsnota opgenomen.

3.2 Bestedingsgebieden

In deze paragraaf worden de bestedingsgebieden van het omgevingsfonds uiteengezet. Er wordt ingezoomd op de bestedingsdoelen uit de structuurvisie de Groene Kamers van Rilland en de bestedingsdoelen van projecten in andere gebieden.

Structuurvisie de Groene Kamers van Rilland

Voor alle energieprojecten opgenomen in de structuurvisie is gekozen om 50% van het omgevingsfonds te besteden in het postcodegebied 4411 (structuurvisiegebied inclusief de kernen en het grondgebied rondom Rilland en Bath) en 50% te besteden in de rest van de gemeente Reimerswaal.

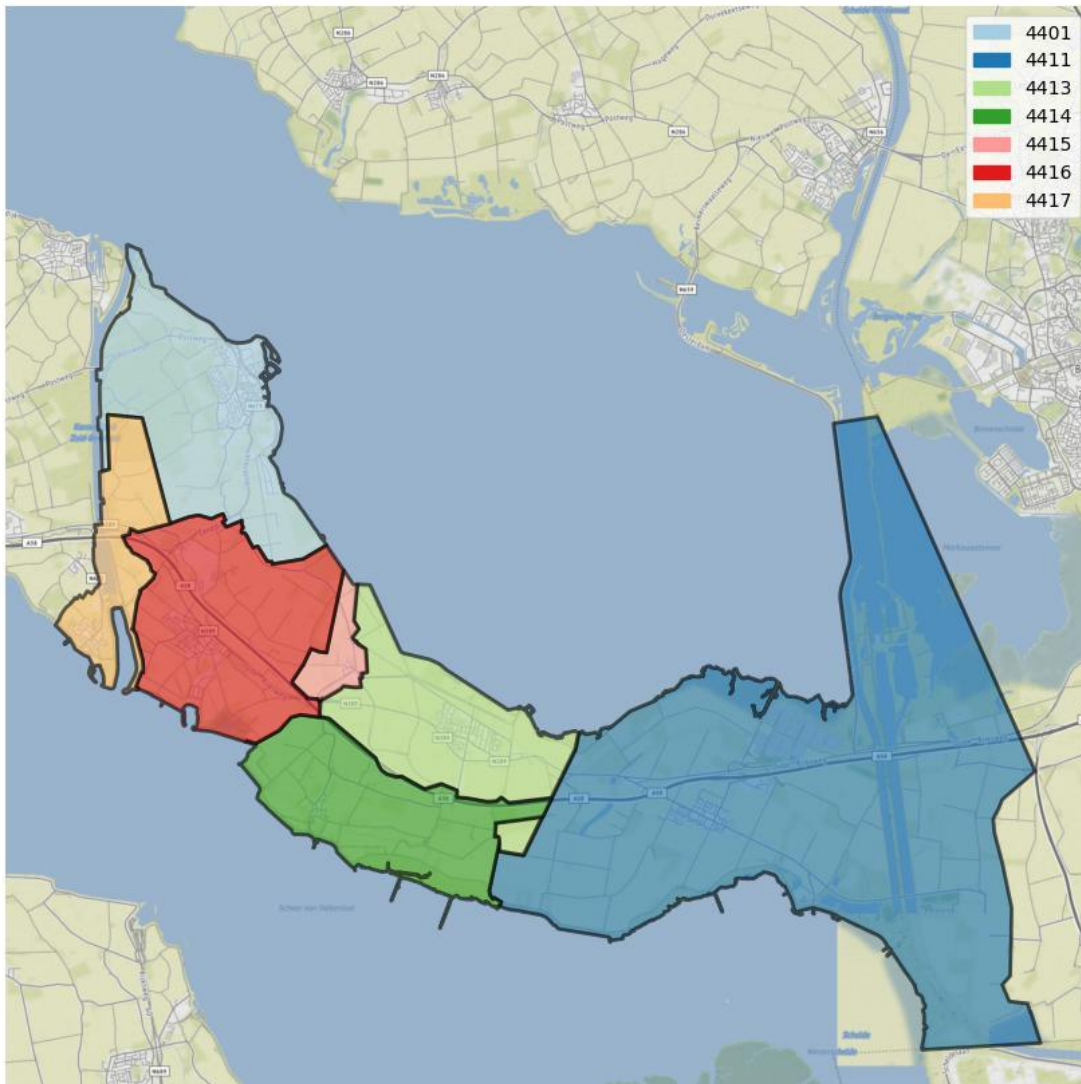
Figuur 1: opgenomen energieprojecten en postcodegebied Rilland (4411), bron: Structuurvisie De Groene Kamers van Rilland

Andere en toekomstige plangebieden

Zoals hiervoor genoemd is er een project gestart voor de opwekking van duurzame energie op land buiten het plangebied van de structuurvisie. De bestedingsdoelen voor initiatieven van buiten het plangebied van de structuurvisie zijn gelijkgesteld aan die uit de structuurvisie. Er wordt voor de verdeling ook aangesloten bij de verdeling uit de structuurvisie de Groene Kamers van Rilland.

Voor de bijdrage van projecten buiten het gebied van de structuurvisie zal ook de verdeling 50% postcodegebied en 50% gehele gemeente gemaakt worden. Dat betekent dat 50% van de fondsen te besteden zijn in het postcodegebied van het energieproject en 50% over het gehele grondgebied van de gemeente Reimerswaal.

In het geval dat een project zich over twee postcodegebieden uitstrekt, wordt 50% van de fondsen besteed in die twee postcodegebieden en de overige 50% over het gehele grondgebied van de gemeente Reimerswaal.

Kaart van de 7 postcodes binnen de gemeente Reimerswaal, 2022, AlleCijfers.nl.
© Kaartdata van het CBS & ESRI Nederland, kaartachtergrond van Stamen & OSM.

Figuur 2: De 7 postcodegebieden binnen de gemeente Reimerswaal

Hoofdstuk 4 Bestedingswijze

In dit hoofdstuk wordt de bestedingswijze van het omgevingsfonds uiteengezet. Hierin komt onder andere ook aan bod hoe de fondsen worden verdeeld en op welke wijze gelden worden uitgekeerd.

Aanvraag bijdrage omgevingsfonds

Zoals eerder beschreven wordt een aanvraag voor gelden uit het omgevingsfonds ter advisering voorgelegd aan het omgevingspanel en eventueel een extern adviseur. Uiteindelijk neemt het gemeentebestuur een beslissing over de gelden. De aanvraag voor de bijdrage is een aanvraag voor een subsidie. Om die subsidieaanvragen te beoordelen is er een kader nodig.

Verdeling omgevingsfonds

De gemeente Reimerswaal hecht veel waarde aan een eerlijke verdeling van het omgevingsfonds. Het is daarom van belang om kaders te stellen voor de verdeling van de gelden. In de bijlage bij deze beleidsnota is het beoordelingskader opgenomen aan de hand waarvan de adviescommissie en het omgevingspanel een advies uitbrengen. Daarin zijn de volgende speerpunten uitgewerkt.

1. Maximale projectkosten

Het is wenselijk om lokale participatie te stimuleren. Om dat te kunnen doen, moet gegarandeerd worden dat er jaarlijks budget beschikbaar is voor meer dan één project. Daarom is ervoor gekozen om een maximering op te nemen. Er kan maximaal 60% van het totale beschikbare budget op de specifieke locatie besteed worden aan één project.

Ook voor projecten die een meerjaarlijkse subsidie vragen, wordt een maximering aan de jaarlijks bijdrage opgenomen. Het jaarlijks benodigde bedrag mag dan niet hoger zijn dan 15% van het jaarlijkse budget in het betreffende plangebied.

2. Initiatieven van bedrijven

In het algemeen kunnen bedrijven geen beroep doen op financiering uit het omgevingsfonds vanwege hun winstgerichte karakter. Wanneer bedrijven echter een mogelijkheid zien om bij te dragen aan een duurzame ontwikkeling die ten goede komt aan de bestedingsdoelen, zijn er mogelijkheden die overwogen kunnen worden. Wanneer initiatieven de samenleving ten goede komen, mag het bedrijf een aanvraag doen om een financiële bijdrage uit het omgevingsfonds. Het is wel nodig dat dit goed beargumenteerd wordt in het projectvoorstel. Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn geheel uitgesloten van de mogelijkheid om een bijdrage uit het omgevingsfonds te verkrijgen.

3. Indicatie maatschappelijk draagvlak

Als een individu een duurzaam initiatief indient, is het nodig om aan te tonen dat er voldoende maatschappelijk draagvlak is. Dit is mogelijk door het aanleveren van steunverklaringen of handtekeningen van omwonenden. Het omgevingspanel draagt eveneens bij aan de toetsing van het draagvlak in de omgeving.

4. Nabijheid project

Als er meer bijdragen uit het omgevingsfonds worden gevraagd dan gelden beschikbaar zijn, zullen initiatieven voor een bijdrage uit het omgevingsfonds die zich dichterbij een energieproject bevinden voorrang krijgen op initiatieven die zich op grotere afstand van een energieproject bevinden.

Indieningsperioden

Initiatieven kunnen in 2 perioden per kalenderjaar worden ingediend, namelijk van 1 januari t/m 30 juni en 1 juli t/m 31 december. Per periode worden de ingediende initiatieven beoordeeld en toegekend of afgewezen. Als het jaarbudget op is bij aanvraagperiode 1, dan wordt periode 2 niet opengesteld.

Overblijvende middelen

Als er na twee jaar middelen overblijven in het omgevingsfonds voor een specifiek plangebied, dan worden de middelen doorgeschoven en beschikbaar gesteld voor aanvragers uit het gehele grondgebied van de gemeente Reimerswaal.

Beoordelingskader omgevingsfonds

Hieronder leest u aan welke criteria aanvragen voor een bijdrage uit het omgevingsfonds getoetst worden. In de bijlage staat per onderdeel een nadere toelichting op de kaders.

Aansluiting bestedingsdoelen

Het project voldoet zichtbaar aan één of meerdere van de bestedingsdoelen van het fonds.

1. Het bewerkstelligen van een kwaliteitsverbetering in het postcodegebied.
2. Een bijdrage leveren aan de doelen voor de verduurzaming van de hele gemeente.

Indicatie maatschappelijk draagvlak

Er is aantoonbaar draagvlak voor het project waarvoor een bijdrage wordt gevraagd en het project moet profijt opleveren voor een zo groot mogelijke groep inwoners in de gemeente Reimerswaal.

Maximale projectkosten

Maximaal 60% van het totale beschikbare budget in het betreffende plangebied kan besteed worden aan één project per jaar. Voor projecten met een meerjaarlijkse bijdrage mag de jaarlijkse bijdrage niet hoger zijn dan 15% van het jaarlijkse budget in het betreffende plangebied.

Mogelijke co-financiering

Een aanvraag wordt pas toegekend als gebleken is dat er voldoende onderzoek is gedaan naar co-financiering. Bij de aanvraag is inzichtelijk gemaakt welke co-financieringsmogelijkheden zijn onderzocht, toegekend en/of afgewezen.

Haalbaarheid plan

Alleen plannen die als haalbaar kunnen worden gekwalificeerd, komen in aanmerking voor een bijdrage uit het omgevingsfonds.

Initiatieven van bedrijven

In het algemeen kunnen bedrijven geen beroep doen op financiering uit het omgevingsfonds vanwege hun winstgerichte karakter. Wanneer bedrijven echter een mogelijkheid zien om bij te dragen aan een duurzame ontwikkeling die ten goede komt aan de bestedingsdoelen, zijn er mogelijkheden die overwogen kunnen worden. Wanneer initiatieven de samenleving ten goede komen, mag het bedrijf een aanvraag doen om een financiële bijdrage uit het omgevingsfonds. Het is wel nodig dat dit goed beargumenteerd wordt in het projectvoorstel. Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn geheel uitgesloten van de mogelijkheid om een bijdrage uit het omgevingsfonds te verkrijgen.

Geen relatie met energieprojecten

Initiatieven die ten goede komen aan een energieproject dat afdraagt aan het omgevingsfonds komen niet in aanmerking voor een bijdrage uit het omgevingsfonds.

Nabijheid project

Als er meer bijdragen uit het omgevingsfonds worden gevraagd, dan gelden beschikbaar zijn zullen initiatieven voor een bijdrage uit het omgevingsfonds die zich dichterbij een

energieproject bevinden voorrang krijgen op initiatieven die zich op grotere afstand van een energieproject bevinden.

Toelichting

Onderstaand treft u de toelichting die behoort bij het beoordelingskader voor het omgevingsfonds. Hierin wordt puntsgewijs het beoordelingskader nader toegelicht.

Aansluiting bestedingsdoelen

Er wordt alleen een bijdrage uit het omgevingsfonds uitgekeerd aan initiatieven die aansluiten bij één of meerdere van de bestedingsdoelen.

Onder initiatieven die bijdragen aan “kwaliteitsverbetering van het directe postcodegebied” wordt voor dit omgevingsfonds verstaan, initiatieven die tot doel hebben:

- bij te dragen aan kwaliteitsverbetering van de leefomgeving in het gebied en verbindingen maakt tussen educatie, recreatie en/of leefbaarheid;
- bij te dragen aan het vergroenen van het gebied en verbindingen maakt tussen biodiversiteit, recreatie en/of landschap, of
- bij te dragen aan de beleving en toegankelijkheid van het landschap en het betrekken van de inwoners.

Een breed palet aan initiatieven kan in aanmerking komen voor een bijdrage uit het fonds, die het gebied (met name in de directe omgeving van het energieproject) aantrekkelijker en toegankelijker maken en bijdragen aan cultuurhistorie, ontstaansgeschiedenis, natuureducatie. Initiatieven die aan één of meerder duurzame opgaven uit het gebied bijdragen en verbinding maken met de (be)leefbaarheid in het gebied, zoals bijvoorbeeld ecologisch herstel in combinatie met wandel- en fietsgelegenheid, natuurrecreatie en hengelsportvisserij.

Onder initiatieven die bijdragen aan “het verduurzamen van de hele gemeente” wordt voor dit omgevingsfonds verstaan, initiatieven die tot doel hebben:

- het energetisch verduurzamen van woningen, verenigingsgebouwen en andere gebouwen die een maatschappelijke functie hebben;
- een bijdrage te leveren aan de circulaire economie;
- een bijdrage te leveren aan de vergroening van de woonkernen en directe leefomgeving, specifiek openbaar betreedbare terreinen;
- een bijdrage te leveren aan het verduurzamen van onze mobiliteit in de woonkernen.

Een breed palet aan initiatieven kan in aanmerking komen voor een bijdrage uit het fonds, op zowel wijk – als straatniveau, zoals proceskosten van collectieve inkoopacties voor isolatie of (eigen) energie opwekking, het zichtbaar maken van energiebesparing en het organiseren van evenementen om inwoners te motiveren tot een duurzamer leven, een bijdrage aan zonnepanelen op verenigingsgebouwen, het opzetten van maatschappelijke hergebruik- of reparatiewinkels en het opzetten van een collectieve moestuin, pluktuin of voedselbos. Initiatieven van verenigingen om over te stappen op circulair gebruik van materialen. Initiatieven die gaan over het vergroenen van de openbare ruimte zoals burgerinitiatieven om de straat (met goedkeuring van de gemeente) te vergroenen en zelf in beheer te houden. Initiatieven die stimuleren tot het verduurzamen van onze mobiliteit in onze maatschappij.

Indicatie maatschappelijk draagvlak

Als een individu een duurzaam initiatief indient, is het nodig om aan te tonen dat er voldoende maatschappelijk draagvlak is in het betreffende bestedingsgebied. Dit is mogelijk door het aanleveren van steunverklaringen of handtekeningen van omwonenden. Het omgevingspanel draagt eveneens bij aan de toetsing van het draagvlak in de omgeving.

Maximale projectkosten

Maximaal 60% van het totale beschikbare budget in het betreffende bestedingsgebied kan besteed worden aan één project. Voor projecten met een meerjaarlijkse bijdrage mag de jaarlijkse bijdrage niet hoger zijn dan 15% van het jaarlijkse budget in het betreffende plangebied. Hierdoor blijft het mogelijk meerdere initiatieven te ondersteunen.

Mogelijke co-financiering

Een bijdrage uit het omgevingsfonds wordt pas verstrekt als blijkt dat er ook aantoonbaar onderzoek is gedaan naar co-financiering. Co-financiering kan worden gevonden door middel van andere aangevraagde subsidies, een eigen bijdrage of bijdragen vanuit de maatschappij en het bedrijfsleven. Bijdragen vanuit het omgevingsfonds zijn stapelbaar met andere subsidies. Aanvragers van een bijdrage uit het omgevingsfonds dienen aan te geven of het initiatief ook op andere wijze (mede)gefinancierd kan worden. Dit wordt bij de aanvraag inzichtelijk gemaakt. Er wordt aangegeven welke co-financieringsmogelijkheden zijn onderzocht, toegekend en afgewezen.

Haalbaarheid plan

Alleen plannen/initiatieven die haalbaar zijn, komen in aanmerking voor een bijdrage uit het omgevingsfonds. Er wordt onderzocht of de benodigde toestemmingen en/of vergunningen verkregen zijn of kunnen worden en of het initiatief in ruimtelijke zin, planologisch past. Daarnaast bekijkt de adviescommissie of het initiatief technisch en/of financieel haalbaar is. Bij grote projecten vragen wij initiatiefnemers zelf een haalbaarheidsstudie aan te leveren bij de aanvraag.

Initiatieven van bedrijven

In eerste instantie kunnen bedrijven geen beroep doen op financiering uit het omgevingsfonds vanwege hun winstgerichte karakter. In uitzonderlijke gevallen als een initiatief ten goede komt aan de bestedingsdoelen en de samenleving, kan er wel een bijdrage worden verstrekt. Dit moet dan uit het projectvoorstel blijken. Alleen (groepen) inwoners en maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen, stichtingen en coöperaties, zonder winstoogmerk maken aanspraak op financiering uit het omgevingsfonds.

Geen relatie met energieprojecten die al afdragen aan het omgevingsfonds

Het is niet mogelijk financiering aan te vragen voor initiatieven die een directe relatie hebben met energieprojecten die afdragen aan het omgevingsfonds. Initiatieven die ten goede komen aan een energieproject dat afdraagt aan het omgevingsfonds komen niet in aanmerking voor een bijdrage uit het omgevingsfonds. Bijvoorbeeld het aanvragen van een financiële bijdrage voor de natuurlijke afscherming van of een recreatieve route door een zonnepark. Bij een band tussen aanvrager en initiatiefnemers wordt extra streng getoetst aan de indicatie van het maatschappelijk draagvlak.

Nabijheid project

Als er meer bijdragen uit het omgevingsfonds worden gevraagd, dan gelden beschikbaar zijn zullen initiatieven voor een bijdrage uit het omgevingsfonds die zich dichterbij een energieproject bevinden voorrang krijgen op initiatieven die zich op grotere afstand van een energieproject bevinden. De afstand tot een energieproject speelt pas een rol als er een grote hoeveelheid aanvragen is. Er moet allereerst aan alle overige voorwaarden worden voldaan, voordat aan deze toets wordt toegekomen.